

[Arbejdsministeren]

Så glemte både fru Lilli Gyldenkilde og fru Jytte Andersen at svare på mit spørgsmål om, om man ville, hvis det nu tippede om den anden vej rundt, være lige så meget på mændenes side, som mændene nu er med på kvindernes side, men jeg tager tavsheden som et tilsagn.

Formanden:

Vi er vistnok ved at bevæge os væk fra de principielle bemærkninger til forslaget og ved at gå ned i nogle detaljer.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Skal det, som arbejdsministeren sagde, forstås på den måde, at alle ledige kvinder, der efter al sandsynlighed bliver langtidsledige, får tilbudt en individuel vejledning med en tilknyttet kursusvirksomhed med motiverende elementer? Hvis det er udgangen på denne debat, at vi får opprioriteret vejledningsarbejdet, synes jeg faktisk, at vi er nået langt.

Jeg glemte før, at jeg er så glad over, at arbejdsministeren har været i Vejle og set de projekter, som Kvindeligt Arbejderforbund har lavet. Jeg mener nok, at det ikke er arbejdsministeren, der skal tage æren for Kvindeligt Arbejderforbunds kvindeprojekter. De har været i gang i flere år, og det er faktisk først sidste år, at arbejdsministeren fik så meget øje på dem, at der også kom noget økonomi til dem, men jeg er glad for, at arbejdsministeren har set projekterne, som det forbund, jeg er medlem af, har sloget for, og som jeg også synes at man skal overlade æren til Kvindeligt Arbejderforbund for.

Formanden:

Arbejdsministeren bliver den sidste, der får ordet.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Konklusionen kan godt være, at vejledning og information er opprioriteret. Jeg vil ikke garantere, at alle i enhver situation er med, men information og vejledning er opprioriteret. Det ville bare være forkert at sige, at det er konklusionen og et resultat af denne debat. Det er faktisk noget, som er sket for længst, som er baseret på tidligere aftaler med Det Radikale Venstre, som er baseret på finanslovsforståelse med

både Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet. Det er altså ikke et resultat af dagens debat.

Jeg vil nødig have fjernet min mulighed for at rose projekter, forstået på den måde, at det bagefter nærmest skal antydes, at jeg forsøger at tage æren for Kvindeligt Arbejderforbunds projekt. Selvfølgelig gør jeg ikke det, men det må da være tilladt også en arbejdsminister, der bevilger nogle penge til et forsøg, som nogle sætter i gang, at fremhæve, at det forsøg, som de pågældende har taget initiativet til, er godt. Den ret fastholder jeg altså. Men det er ikke et forsøg på at tage æren for alt, hvad der er godt i dette samfund, ej heller at tage ansvaret for alt, hvad der er skidt, men det er et forsøg på at påpege, når jeg synes, der sker noget godt. Jeg synes, det projekt er knaldgodt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 60:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Af Ole Henriksen (SF) m.fl.
(Fremsat 9/12 87).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Arbejdsministeren (Henning Dyremose):**

Det forslag, vi skal behandle nu, er vel egentlig blevet overhalet af begivenhederne. Derfor vil jeg, hvad angår de principielle bemærknin-

[Arbejdsministeren]

ger, man kunne have haft lyst til at gøre, hvis det havde været til realitetsbehandling for en måned eller to siden, begrænse mig en lille smule, for sagen om ATP og LD er jo stort set klaret før jul, og derfor er der vel ikke så meget at diskutere på nuværende tidspunkt.

Derfor skal jeg nøjes med at gøre nogle mere principielle betragtninger bl.a. om det ejendommelige i, at man nu fra SF's side vil lave to-talt om på de grundlæggende træk ved den ATP-ordning, som i sin tid blev oprettet i overensstemmelse med arbejdsmarkedets parter.

Er det den form for arbejdsmarkedspolitik, SF ønsker at stå for igen og igen? Er man totalt ligeglad med, at der er to aftaleparter på arbejdsmarkedet, at det er årtiers – ja, vel en århundredlang – tradition, at Socialdemokratiet og de borgerlige partier respekterer aftaler, som indgås på arbejdsmarkedet? Tror SF virkelig, at man kan få Socialdemokratiet væk fra den meget lange tradition? For aftalerne indgås jo netop i forvisning om, at de bliver respekteret af begge parter og også af et bredt politisk flertal.

Jeg skal helt undlade at kommentere det aldeles usaglige i at fjerne arbejdsgiverrepræsentanterne fra ATP's bestyrelse, men blot nøjes med at fremhæve det principielle om aftalemotoden og hele aftalesystemet på vores arbejdsmarked.

For så vidt angår det med lønmodtagernes forvaltning af stemmeretten er det på nuværende tidspunkt rimelig uinteressant at diskutere, fordi LO og DA den 8. december 1987 indgik en skriftlig aftale med følgende indhold:

»Der er enighed om, at hvis de hidtidige regler om anvendelse af stemmeretten for ATP's aktiebeholdning i det enkelte selskab ønskes ændret, kan det ske, såfremt der er flertal i bestyrelsen herfor, men dog således at såvel et flertal af arbejdsgiverrepræsentanter som et flertal af lønmodtagerrepræsentanter skal stemme for beslutningen.«

Jeg føler mig aldeles overbevist om, at Socialdemokratiet vil respektere, at LO har indgået en sådan aftale med DA, og derfor er også den del af diskussionen aldeles teoretisk. Jeg synes i øvrigt, at den ordning, man ved forhandling mellem parterne er nået frem til, er væsentlig bedre og meget mere afbalanceret end det, SF har drømt sig frem til i forbindelse med nærværende beslutningsforslag.

Men med de få principielle betragtninger – der kunne føjes mange til – skal jeg afvise forslaget.

Bakholt (S):

SF foreslår flere forskellige ting i det beslutningsforslag, som vi nu har til behandling, bl.a. at Lønmodtagernes Dyrtidsfond og ATP skal lægges sammen til én fond. Jeg synes egentlig, det er svært at finde begrundelse for, at man skulle gøre det.

Dernæst foreslår man en ny organisatorisk opbygning og nogle nye placeringsregler, og med hensyn til placeringsregler kan det godt forstås sådan, at der nu bliver frit slag, om jeg må sige det sådan. Der vil ikke være nogen grænser for muligheden for at gå ind i risikobetonede investeringer.

Jeg vil sige om det generelt, at vi foretog jo i december måned nogle ændringer i loven om ATP og Lønmodtagernes Dyrtidsfond, der gav nogle andre muligheder for placering af midler fra fondene. Så langt så godt. I det arbejde, der foregik dengang, står der én ting tilbage, nemlig spørgsmålet om at inddrage lønmodtagerne i forvaltningen af deres midler ude i virksomhederne, og den del af lovforslag nr. L 59, som dette handler om, ligger altså tilbage i udvalget.

Det, det nu må dreje sig om efter vores opfattelse, er, at vi prøver at finde nogle løsninger på, hvordan vi kan inddrage lønmodtagerne i forvaltningen af deres midler i virksomhederne. Det mener vi faktisk det er nødvendigt at finde en løsning på; det er påkrævet, for at vi kan få disse ting til at virke på en konstruktiv måde, og jeg mener, det er det, vi skal arbejde på her i Folketinget at finde nogle løsninger på, og ikke de mange forskellige andre omlægnings, som SF foreslår i dette beslutningsforslag. Derfor kan vi ikke støtte beslutningsforslaget, som det er fremsat.

Pia Christmas-Møller (KF):

Lad mig med det samme sige, at Det Konservative Folkeparti ikke kan støtte dette SF-forslag. Ifølge bemærkningerne er forslaget båret af en idé om at gøre formålet med ATP bredere. Det forekommer at være en meget blød formulering af det egentlige ærinde, som vel mere præcist sagt er at bruge ATP til virksomhedsopkøb og dermed som instrument i kampen for mere grundlæggende samfundsændringer efter socialiseringsprincippet.

[Pia Christmas-Møller]

Målsætningen med ATP nedfældet i lovgrundlaget fra 1964 er dengang som nu selvsagt at sikre lønmodtagerne en tillægspension – slet og ret. Det formål trænges med SF's forslag så meget i baggrunden, at det risikerer at drukne i alle mulige andre hensyn, hensyn, der, uanset hvor berettigede de i øvrigt måtte være, intet har at gøre med sikring af den størst mulige forrentning af de indestående midler. Hverken spørgsmålet om spredning af ejendomsretten, arbejdsmiljøforbedringer, efteruddannelse, indflydelse til medarbejderne eller andre spørgsmål vedrørende arbejdsvilkår hører hjemme i denne sammenhæng.

Når bortses fra ideen om, at der ikke skal være nogen overgrænse for, hvor meget ATP placerer i en enkelt virksomhed – det tema blev, som det er sagt, løst før jul – er der to helt konkrete elementer i forslaget. For det første foreslås repræsentanterne for arbejdsgiverne og det offentlige fjernet fra fondsledelsen i forbindelse med sammenlægningen af ATP- og LD-fondene. Vi kan ikke følge hverken baggrunden eller perspektivet for dette indgreb i ATP-fondens hidtidige struktur, som jo hviler på aftaler mellem arbejdsmarkedets parter.

For det andet foreslås det, at de ansatte i en virksomhed skal have ret til at udøve stemmeretten på fondens aktier, og de skal også have vetoret i forbindelse med placeringen og medbestemmelse ved en eventuel tilbagetrækning af fondsmidlerne. Forslaget indebærer, at forbindelsen mellem kontohaverne, dvs. de lønmodtagere, som har andele i ATP-midlerne, og stemmeretten brydes. Det er efter vores opfattelse et overordentlig betænkeligt princip. Betænelighederne forstærkes af de reelle interesseudsættninger, der vitterlig kan opstå mellem en virksomheds ansatte og de øvrige lønmodtagere, der har del i fondsmidlerne. Vi må på den baggrund også afvise denne del af forslaget.

Da ordførerne for CD og Kristeligt Folkeparti desværre ikke kan være til stede på nuværende tidspunkt, har jeg lovet at meddele, at de på samme måde må afvise forslaget i dets helhed.

Skrumsager Skau (V):

Venstre må også afvise forslaget fra SF. Vi forstår ikke ideen i at samle LD- og ATP-fondene i én stor fond. Jeg tror, SF her glemmer, at LD er en ophørende fond, en fond, hvis midler

i løbet af 30–40 år forsvinder helt og går ned på nul, mens den anden jo nok fortsætter. Jeg ser derfor ikke nogen grund til at slå dem sammen.

Vedrørende repræsentantskabet, som SF foreslår alene skal bestå af lønmodtagere, vil jeg gerne sige som lønmodtager – hvilket jeg altid har været – at jeg føler større tryk ved, at vi også i Arbejdsmarkedets Tillægspensions fondsbestyrelse har arbejdsgiverrepræsentanter, folk, som har forstand på økonomi og på erhvervslivets vilkår, og her må vi på ingen måde glemme, hvad formålet er med Arbejdsmarkedets Tillægspension og med LD. Formålet er at sikre, at lønmodtagerne får en god pension, får nogle gode år, efter at deres arbejdstid er ophørt.

SF foreslår endvidere, at lønmodtagere i en bestemt virksomhed skal kunne sige, at ATP- og LD-midler på ingen måde må komme i virksomheden, de skal altså holdes uden for virksomheden. Jeg ved ikke, om SF også dermed mener, at andre fondsmidler, andre pensionsmidler, ikke må have adgang til en virksomhed, hvis de ansatte sætter sig imod det.

Det, som vi fra Venstre kunne tænke os at gøre i den forbindelse, var fuldstændig at individualisere selve de konti, som lønmodtagerne har både i LD og ATP, så lønmodtagerne individuelt kunne få lov til at udøve stemmeretten i de pågældende virksomheder, hvori de er ansat. Vi er imod det, som SF foreslår: at ATP eventuelt opkøber hele virksomheden, og at der er nogle få lønmodtagere i virksomheden, der sætter sig imod og gennemfører nogle rationaliseringer på virksomheden og beslutter, at her skal der ske en hel masse, som er til gode alene for lønmodtagerne i den pågældende virksomhed. De kan på den måde suge midlerne ud af ATP- og LD-kassen. Det må vi som andre lønmodtagere gå meget stærkt imod, og det er også det, Venstre går stærkt imod.

Hele vejen igennem går Venstre derfor imod disse forslag, og Venstre er enig i det, som arbejdsministeren har sagt, at denne sag er uddebatteret, den klarede vi før jul.

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Bakholt har jo ret i, at det kun er i en vis forstand, tiden har overhalet SF's forslag. Vi har da stadig væk en del tilbage, der vedrører medbestemmelsen, og derfor tror jeg, jeg relativt hurtigt kan gøre mig færdig med det, jeg vil

[Jørgen Estrup]

kalde strukturdelen af SF's forslag, dels fordi vi altså har behandlet de ændringer på et tidligere tidspunkt og fundet en løsning, dels fordi det er relativt klart, at det, SF foreslår her, er en egentlig magtkoncentration, altså en sammenslutning af fondene, en udskydelse af arbejdsgiverrepræsentationen og en fjernelse af overgrænser for, hvad man kan placere i den enkelte virksomhed. Det er magtkoncentration. Det er, synes jeg, meget nemt at se det som det første skridt til en virkeliggørelse af det, som man har kaldt den centrale fond eller, som det vist hedder i SF's eget forslag, en fællesfond. Der skal ikke herske nogen tvivl om, at det er direkte i modsætning til, hvad vi ønsker fra radikal side, det tror jeg heller ikke kommer bag på SF. Jeg vil godt gentage, hvad jeg har sagt tidligere, at det undrer os en lille smule, eftersom vi jo i fællesskab har underskrevet en beretning, hvori der stod:

»Vi vil sigte imod en ændring af ejendomsretten for at bryde kapitalkoncentrationstendenser.«

Dette er vist en kapitalkoncentrationstendens, hvordan man end vender og drejer det.

Jeg synes, man kan diskutere – det har vi gjort nogle gange her i Tinget – om der er brug for store virksomheder. Det, som jeg ikke synes der er nogen som helst grund til at diskutere, er, om der er brug for kapitalkoncentrationer og øgede kapitalkoncentrationer. Det er der ikke, og derfor vil vi fra radikal side naturligvis gå imod denne del.

Mere interessant er det at se på spørgsmålet om medbestemmelse. Det er klart – det tror jeg har været sagt nogle gange også fra denne talerstol – at vi fra radikal side nærer en betydelig skepsis over for, hvad man kan bruge fondene til, og specielt om fonde og fondes ejendomsret kan forenes med reel medbestemmelse. Det er sådan set det, hele diskussionen er gået på, siden den startede engang omkring sommerferien og foreløbig sluttede før jul.

Fra radikal side efterlyser vi stadig væk den model, som kan sikre, at man faktisk kan give medarbejderne reel indflydelse, samtidig med at man beholder ejendomsretten hos fondene. Vi har jo at gøre med et samfund, der bygger på den private ejendomsret og derfor også en beslutningsret, som automatisk følger af ejendomsretten. Det, vi her forsøger, er at finde ud af at skille de to ting ad, og det kræver en særlig

indsats og en særlig dokumentation. Vi så før jul, hvordan man i hvert fald ikke skal gøre det, nemlig i forbindelse med det socialdemokratiske forslag, hvor kombinationen af forvaltning af en ejendomsret og spørgsmålet om en indstilling vedrørende stemmeretten klart efter radikal opfattelse var en narresut og ikke førte til reel medbestemmelse. Det blev også meget rammende kaldt for nødbremsen.

Spørgsmålet er, om man ad andre veje, når det kommer til stykket, kan bryde fællesskabet mellem beslutningsret og ejendomsret. Det er sådan set det, diskussionen drejer sig om.

Og jeg må sige, at når jeg ser på SF's forslag, mangler der præcis dokumentationen for, at den stemmeret til medarbejderne og den vetoer, som man arbejder med, faktisk fører til reel indflydelse. Dét, hvor SF's forslag slutter, er det, historien bliver interessant, for det er lige præcis på det punkt, vi skal have klarlagt, om medarbejderne får reel medbestemmelse.

Derfor vil jeg godt sige, at det ville være meget interessant, hvis hr. Ole Henriksen ville gå mere ind i, om der er begrænsninger på den stemmeret, man giver medarbejderne.

Det andet spørgsmål er, hvordan man løser de konflikter, som uundgåeligt opstår mellem hensynet til miljøet på arbejdspladsen og foranstaltninger for de ansatte på den ene side og så tilgodeseeelsen af et maksimalt afkast med henblik på pensionsrettigheder.

Og endelig for det tredje: Hvad er der af begrænsninger på medarbejdernes indflydelse via dette, at man har en lov, ifølge hvilken alle lønmodtagere ejer kapitalen? Det, som det drejer sig om at få afklaret, er, om der tilbage her kan blive reel medindflydelse, det vil sige, om vi kan kombinere de ansattes rettigheder med et ansvar, for ellers er der faktisk ikke indhold i forslaget.

Annette Just (FP):

Det vil nok ikke være nogen stor overraskelse, når jeg starter med at sige, at Fremskridtspartiet ikke kan gå ind for dette forslag, som jo går ud på en sammenlægning af to store fonde, ATP og Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Vi mener, at dette forslag kun går ud på, at man skal samle så mange penge sammen, at man har mulighed for at opkøbe en stor del af de danske virksomheder. Derved er der, jeg vil ikke sige selvfølgelig, men der er en meget, me-

[Annette Just]

get stor risiko. Vi kan i hvert fald se de steder, hvor der har været mulighed for at overtage virksomhederne og arbejderne selv har gjort det, at resultatet jo ikke ligefrem har været lysende klart, og der må siges at have været en hel del, der er gået ned, efter at virksomhedens arbejdere selv har overtaget ledelsen. Jeg synes derfor, det er lidt skræmmende eksempler, man har fra før i tiden, og jeg vil afgjort advare imod, at man går videre ad den vej.

Jeg tror, Fremskridtspartiet vil gøre meget klogt i – og det vil vi gøre – at følge ministerens redegørelse og simpelt hen afvise dette forslag.

Jørgen Tved (FK):

Jeg tror ikke, at ordføreren for forslagsstillerne bliver meget overrasket, når han hører, at vi ikke medvirker til tyveri af andre folks penge. Vi opfatter de penge, som der her er tale om, som tilhørende lønarbejderne, og vi kunne da ikke på noget område tillade os som en tredje-part at komme og sige, at nu skal vi nok bestemme og anbringe pengene for jer.

Jeg synes, det må være en flov affære for en tillidsmand i dansk fagbevægelse at komme med tanker som dem, der ligger bag dette forslag. Hvis der var lidt anstændighed i forslagsstillerens parti, havde de nok medvirket til, at de arbejdere, som under falske forudsætninger har indbetalt til disse fonde, fik deres penge udbetalt. Det måtte være den rigtige måde at løse problemet på, at de penge, som man har samlet op her, blev udbetalt.

Nu kunne man meget nemt komme i den situation, at pengene blev spekuleret bort, og man kunne jo stille spørgsmålet: Hvor mange penge har ATP-fonden og Lønmodtagernes Dyrtdisfond mistet, fordi man har overladt til erhvervslivet at spekulere med arbejdernes penge? Men tyveri er for hårdt og for skrap, og det deltager vi i hvert tilfælde ikke i.

Ole Henriksen (SF):

Man kan vel nok sige, at det er sent, forslaget kommer frem, når det sammenlignes med forståelsesforliget fra før jul. Det er også sent på dagen. Man har den samme fornemmelse, som da man fik eftersidning i skolen, når man skal være her til kl. 5 om eftermiddagen. Men lad det nu være.

Jeg vil godt sige tak til både ministeren og ordførerne, ikke for den velvillige behandling,

men for, at man tog sig tid til at behandle forslaget på dette tidspunkt.

Et af de væsentlige punkter, som der fortsat vil være diskussion om i forbindelse med fondsdannelser, drejer sig ikke bare om de to fonde, vi taler om her, men om fondsdannelser i al almindelighed i samfundet. Her vil det selvfølgelig være en væsentlig betragtning for SF, at vi helt grundlæggende anser de midler, der er i disse to fonde, for at være lønmodtagernes, og vi kan gå videre og sige, at i mange andre fonde er det selvfølgelig også lønmodtagernes midler, der ligger der. Det er sågar også lønmodtagernes midler, der fortrinsvis befinder sig i bankverdenen og i forsikringsverdenen, og som også er ude i erhvervslivet. Men indflydelsen for de midler, som lønmodtagerne har, og som er investeret på alle leder og kanter rundt omkring i erhvervslivet, er stort set lig nul, og det, det handler om, er, at lønmodtagerne med rette ligesom kapitalejerne i dag kan få indflydelse via de midler, som de har investeret.

Her kan man vælge mange veje. Man kan sige, som Fælles Kurs gør, at det er det rene tyveri, og at pengene skal tilbage på en eller anden måde, men det forudsætter selvfølgelig, at man finder veje, ad hvilke disse midler kan komme tilbage, og så må man samtidig finde ud af, hvad der skal ske med alle de penge, der bliver trukket ud af virksomhederne, når lønmodtagerne skal have godtgjort tyveriet. Det tror jeg nok vil give op til flere problemer, ikke bare for kapitalejerne, men rigtignok også for de lønmodtagere, som er ude i de virksomheder, hvor midlerne er investeret; dér vil der komme store problemer, hvis vi lige pludselig skal til at trække alle disse midler ud.

Det er altså afgørende for os, at man knæsetter det princip, at det her er lønmodtagernes penge, som er indbetalt. Vi ved jo, at man siger, at dyrtidsportionerne er indbetalt af arbejdsgiverne. Jamen det er jo penge, der er tyvstjålet fra lønmodtagerne og puttet ind i en fond, også mod vores stemmer, men nu ligger disse 22 mia. kr. der altså.

Det andet er, at også de 60 mia. kr., der ligger i ATP, er lønmodtagernes; det er en lønandel, som arbejdsgiverne skal indbetale. Det figurerer på alle lønsedlerne som en lønandel, der bliver fratrukket arbejdernes løn løbende og indbetalt, så det er ikke noget, arbejdsgiverne har noget med at gøre, i hvert fald ikke moralsk. Jeg

[Ole Henriksen]

står derfor meget uforstående over for, at man bliver ved med at hævde, at det er med stor ret, arbejdsgiverne sidder i ATP-fondens bestyrelse. De har simpelt hen ikke noget at gøre i den fonds ledelse, for det er lønmodtagernes penge.

Så er der det måske mest interessante spørgsmål her, for selvfølgelig ændrer vi ikke på forståelsesforliget, men som hr. Jørgen Estrup siger, er der nogle hængepartier stadig væk med hensyn til, hvordan medindflydelsen kan praktiseres. Hidtil har dette samfund fungeret sådan, at medindflydelse er lig med at have magt over penge. Der er ikke tale om, at vi her skal have en ny kapitalkoncentration, vi forsøger bare at få skabt en balance, som også tilgodeser lønmodtagerne derved, at de kan få denne medbestemmelse. I øjeblikket er det sådan, i hvert fald i den private sektor, at det er den ene kapitalkoncentration, som har magten ene og alene – med nogle enkelte svagheder set med kapitalens øjne, og hvis man skal samarbejde om forskellige ting, er den reelle magtstruktur sådan, at det er kapitalen, der bestemmer. Her er det, det gælder om at få en balance.

Men vi vil også gerne tage andre positive tiltag, f.eks. inden for den offentlige sektor, hvor der jo ikke findes denne ejendomsretsproblemstilling. Der vil vi godt gå ind og lave en helt reel medbestemmelsesret uden at blande noget med ejendomsret ind, sådan som vi jo er inde på på dette gebet.

Når hr. Jørgen Estrup siger, at vi skal have løst problemet om medbestemmelse, er SF selvfølgelig med, og vi vil gerne forsøge andre løsninger.

Hr. Jørgen Estrup nævnte også, at det var de 5 principper, som vi udformede den 16. juni 1986, der var gældende. Nu handlede de jo mest om OD-forslagene fra Socialdemokratiet og De Radikale, men princippet er sådan set det samme. Der må imidlertid bruges forskellige veje, når man snakker om henholdsvis den offentlige sektor og den private sektor, og her er vi jo inde på den private sektors område.

Jeg vil sige et par ord til arbejdsministeren først.

Arbejdsministeren spurgte, om SF vil sætte sig ud over den aftale, som er indgået mellem LO og Dansk Arbejdsgiverforening om disse forhold. Jeg ved ikke, hvem der lovgiver her i landet. Mig bekendt blev den oprindelige lov vedtaget engang i april 1964 også med Det

Konservative Folkepartis stemmer, og det er da naturligt, at arbejdsmarkedets parter vil være med inde i billedet, når man laver den slags lovgivning. Men vi kan jo ikke indkalde Dansk Arbejdsgiverforening og LO til møde om dette forslag, det ved arbejdsministeren udmærket godt, og derfor må vi også fremsætte vores forslag, som vi mener det skal være. Hvis vi så kommer i situationer, hvor det bliver aktuelt, skal vi nok få indkaldt de parter, som vi mener det vedrører, det skal der ikke være nogen tvivl om.

Arbejdsministeren mente også, at det var usagligt at fjerne arbejdsgiverrepræsentanterne her. Det mener vi bestemt ikke.

Jeg kan mærke – og det undrer mig ikke – at der over en bred front er tale om en negativ holdning til forslaget, men jeg kan da sige så meget til fru Pia Christmas-Møller, at dette forslag oprindeligt ikke kun var et spørgsmål om pensionsudbetalinger til lønmodtagerne på arbejdsmarkedet. Det var rigtignok også intentionen, at pengene blev investeret ude omkring, og det hænger da meget sammen. Det synes jeg også er det, vi diskuterer her.

Jeg tror ikke, jeg kan nå mere nu, men vi kan jo fortsætte et stykke tid endnu, kan jeg forstå.

(Kort bemærkning).

Berlau (FK):

Med det antal medlemmer, der er tilbage her i salen, er det vel begrænset, hvor længe vi kan pine hinanden.

Hr. Ole Henriksen sagde, at det er, når man skal udbetale pengene, problemerne opstår. Det kan jeg ikke se. Det er blot at skrive en check til folk. Alle får hvert år en opgørelse – eller noget, der minder om det – over, hvad man har til gode, og jeg kan ikke se, at der skulle være nogen som helst tekniske vanskeligheder hverken i forhold til ATP eller i forhold til Lønmodtagernes Dyrtidsfond ved at udbetale de penge, som man reelt er indehaver af.

Det, der er problemet, tror jeg, er, at de penge, vi ikke får, er dem, som disse fonde har kastet i grams til private spekulanter. Lad mig nævne et eksempel som Dansk Klimatisk Fiskeavl, hvor ATP investerede formuer, og det viste sig så at være et projekt, som ikke alene gik nedenom og hjem, men som også tilsyneladende var uigennemførligt. De penge får hverken ATP-indehaverne eller Dyrtidsfondens indehavere nogen glæde af.

[Berlau]

Man får heller ikke nogen glæde af de mange kursfald, der for nylig skete den sorte mandag. De penge vil man heller ikke kunne få.

Således går det, hvis man kaster sig ud i det ved det grønne klæde og deltager i den store spekulation sammen med de rige: så kommer man til at miste.

Jeg tror egentlig, at forslaget er ganske velment, men det er altså blottet for enhver form for socialistisk strategi til at sikre, at arbejderne i dette land får en bedre tilværelse end den, som andre havde tiltænkt dem. Det eneste rigtige er at gå ind og sikre, at befolkningen får kontante penge i hånden, som de kan bruge. Jeg ved godt, at det strider mod SF's holdninger i øjeblikket; de ønsker, at der ikke sker en forbrugsudvidelse, og det er vel nærmest i dette lys, man skal se det.

Skrumsager Skau (V):

Jeg synes, der lå en erkendelse hos hr. Ole Henriksen vedrørende vores samfund og vores samfundsstruktur, nemlig at lønmodtagere i vid udstrækning er kapitalejere. Vi er et samfund i Danmark, som i allerhøjeste grad er et lønmodtagersamfund. Vi har jo ikke egentlige personlige kapitalister. Måske kan man finde nogle stykker på en lemlæstet hånd.

Det er rigtigt, at de fleste kapitaler, vi har i Danmark, er lønmodtagerejede på den ene eller den anden måde, fonde, som vi drøfter her, ATP og LD, men vi ved jo også, at fagforbundene har masser af penge, bl.a. Dansk Metal. Da vi jo så ofte taler om forsøgsordninger af den ene eller den anden art, kunne det være interessant, hvis vi her havde et forsøg, hvor Dansk Metal investerede i en virksomhed og lod de ansatte på den pågældende virksomhed få stemmeretten vedrørende virksomheden.

Jeg vil gerne spørge, om hr. Ole Henriksen vil arbejde for at få et forsøg i gang, som kan have betydning.

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Ole Henriksen var ikke så frygtelig konkret, da vi kom til det, som jeg i hvert fald brugte en stor del af min tid til at snakke om, nemlig spørgsmålet om reel medbestemmelse. Det skuffede mig egentlig, for det er vel også det, det drejer sig om for SF, sådan har jeg da i hvert fald forstået udtalelser hidtil. Det er i hvert fald det, det i høj grad drejer sig om for Det Radika-

le Venstre, når vi diskuterer fondene i forhold til medarbejderne. Derfor synes jeg stadig væk, at vi har krav på at få mere svar end blot dette, at SF er parat til at diskutere andre modeller, og at man også godt vil interessere sig for alternativer osv.

Hr. Ole Henriksen brugte det meste af sin tale til at forsvare sig mod et angreb fra Fælles Kurs om tyveri. Det ville jeg tage meget roligt, hvis jeg var hr. Ole Henriksen, men det kunne jeg forstå at man ikke gør fra SF's side. Men under dette forsvar blev det klart, at det altså var lønmodtagernes midler. Det var det afgørende, at det var lønmodtagernes midler. Og så melder sig jo straks et spørgsmål, for hvis det er lønmodtagernes midler, altså alle lønmodtagers midler, så er der også nogle begrænsninger på, hvad medarbejderne på den enkelte virksomhed kan tillade sig at gøre med den stemmeret, de nu får overladt af SF, og det er de begrænsninger, jeg efterlyser.

Det er SF, der har bevisbyrden for, at det kan lade sig gøre at forene reel medbestemmelse med fonde, sådan er SF's virksomhedsdemokratiforslag faktisk opbygget. Vi andre er skeptiske over for, om det giver andet end narresutur til medarbejderne. Derfor synes jeg, det ville være godt fra hr. Ole Henriksens side at få et svar på, om vi har forstået det rigtigt nu, at der altså stadig væk vil være tale om, at medarbejderne kun får en del af beslutningsretten, at man altså ikke bliver løsgjort fra fondenes formynderi, men at det faktisk er sådan, at man kun får lov til at forvalte en del af den ejendomsret, som fondene fortsat besidder.

Ole Henriksen (SF):

Jamen hr. Jørgen Estrup, denne bevisførelse har vi nu også af og til savnet fra De Radikales side om, hvad reel medbestemmelsesret er for noget. Det er jo pæne udtryk, ja, vi bruger dem også selv i SF, det er sådanne pæne udtryk og måske mere udefinerligt, når det kommer til stykket, men vi er jo enige om, at man skal have det. Jeg mener også, at SF på flere områder, bl.a. når det gælder den offentlige sektor, har søgt at gå ind i et område, hvor der ikke er ejendomsretsproblemer, og lave reel medbestemmelse, men så ryster man jo på hånden, var jeg lige ved at sige, eller på hovedet fra De Radikales side, og så vil man altså ikke deltage længere.

[Ole Henriksen]

Vi har stillet forslag i 1986 og helt tilbage i 1984 om den offentlige sektor, men nu er vi altså inde i den private del. Hr. Jørgen Estrup siger, at vi har bevisbyrden, men der er jo dog i bemærkningerne nævnt eksempler på områder, hvor man må kunne få noget medindflydelse, og der kan jo være en lang række. Det er selvfølgelig den form for indflydelse, som kapitalmagten i dag har på virksomhederne, som de nu skal dele i større udstrækning med de ansatte, og dér nævner vi spørgsmål om uddannelser, om investeringspolitik og om indsigt i regnskaber og investeringer, rationaliseringer og arbejdsmiljø osv.

En lang række ting er selvfølgelig involveret i, på hvilke områder man skal have denne medbestemmelse i virksomhederne. Her er problemet altså bare, at der er knyttet kapital til denne medbestemmelse, sådan er det nu engang bygget op i samfundet, som det fungerer i øjeblikket. Det vil vi gerne ændre, men vi vil altså også prøve med de midler, der i øjeblikket er lønmodtagernes midler, at få reel medbestemmelse på en lang række områder.

Hr. Skrumsager Skau spurgte, om jeg ville arbejde for, at fondene ude i forbundene kunne komme ind i billedet og også komme til at optræde dér. Nu er der selvfølgelig fonde med forskellige formål. Det forslag, vi behandler her, er jo om to fonde, som helt klart har det formål at investere. Det står der ikke så meget om i fagbevægelsens fonde. Men jeg har ikke noget imod, at fagbevægelsen af og til eksperimenterer med nogle af deres midler. De har ikke gjort det alt for godt, men af og til har de gjort det ved at lave forskellige former for virksomheder, og dér har man jo altså også været ude i den store risiko, kan man nok sige.

Men jeg tror ikke, at jeg vil arbejde for at få de fonde – som jo ikke er fonde, men altså, hvor forbundets midler går ind – med i forslaget. Det ville jo også ramme andre, ikke bare Metal, men det ville jo også ramme Sømandsforbundet og andre, der har store fonde. Jeg går ud fra, at de også snart sender en check til medlemmerne for de fondsmidler, der ligger dér. Det ville selvfølgelig være en del af den socialistiske strategi, som Fælles Kurs har – jeg er ikke klar over, hvad den egentlig går ud på. Jeg synes mest, at det at sende en check til samtlige lønmodtagere for, hvad der ligger rundt omkring i fondene, mere nærmer sig Fremskridtspartiets politik, end det nærmer sig SF's politik.

Så langt kan vi altså ikke deltage i festen, som hr. Berlau beskrev her. Vi mener stadig, at der i et samfund, uanset hvilken struktur det har og hvilke kapitalistiske eller socialistiske opbygninger der er til stede, er behov for risikovillig kapital.

Jeg gad da også nok vide, om ikke de lande, som Fælles Kurs måske synes er de bedste i verden, laver fejlinvesteringer, og om ikke også magterne derovre taber adskillige millioner ved investeringer.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg mindes fra min skoletid, at eftersidninger godt kunne udvikle sig til en ret triviell affære, men der var som regel et pædagogisk element i dem. Det mener jeg også der er her. Der er faktisk det pædagogiske element, hr. Ole Henriksen, at vi nu beskæftiger os med, hvem der har bevisbyrden for, at man kan forene reel medindflydelse med fondsdannelser. Det har altså de, der foreslår det, og ikke de, der går imod det.

Vi har altid ment, at reel medindflydelse krævede, at man havde ejendomsret. Det er derfor, vores medejerforslag er opbygget uden fonde, bortset fra den forvaltning, man har i fællesskab på den enkelte arbejdsplads. Derfor er det altså SF – og måske Socialdemokratiet, men det er lidt mere uklart efterhånden – der må forklare os andre, at det kan lade sig gøre at give medarbejderne andet end en narresut, når man holder fast i fondene, og at det kan gøres inden for dette samfunds interesser og ikke i en eller anden fremtidsvision, som ligger på SF's tegnebræt.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Det skal så bare være den, at det jo også fremgår af forslaget her, at det jo ikke, som vi har bygget forslaget op, længere vil være ledelsen i de to fonde, der sidder og forvalter de midler, som investeres af de to fonde her. Vi nævner, at Fællesklubben eller en lignende forening, hvad der nu måtte blive oprettet på en virksomhed, hvor der ikke er sådan en fællesklub, er dem, der forvalter det. Det er præcist nævnt i bemærkningerne, så vi ønsker altså helt klart, at man selv ude på arbejdspladserne fin-

[Ole Henriksen]

der ud af at løse problemerne med økonomien og forvalter midlerne. Og dér ligger vi jo aldeles ikke ret langt fra Det Radikale Venstres synspunkter om, at der skal forvaltes i fællesskab. Det står også klart i bemærkningerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Skatte- og Afgiftsudvalget (14/1 88):

Udtræder: Aage Frandsen (SF)

Ny stedf.: Jes Lunde (SF)

Der er endvidere foretaget følgende ændringer vedr. observatører:

Politisk-økonomisk udvalg (13/1 88):

Udtræder: Preben Møller Hansen (FK)

Ny obs.: Ann Carina Ingemann (FK)

Markedsudvalget (13/1 88):

Udtræder: Preben Møller Hansen (FK)

Ny obs.: Ann Carina Ingemann (FK)

Arbejdsmarkedsudvalget (13/1 88):

Udtræder: Kurt Frederiksen (FK)

Ny obs.: Ib Jakobsen (FK)

Udvalget om offentlige arbejder (13/1 88):

Udtræder: Kurt Frederiksen (FK)

Ny obs.: Ib Jakobsen (FK)

Udvalget for forretningsordenen (13/1 88):

Udtræder: Kurt Frederiksen (FK)

Ny obs.: Ib Jakobsen (FK)

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 19. januar 1988 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående Folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 17.11